

1 Izvori važećih pravila

1.1 Nacionalna pravila

Bitne odredbe bugarskog međunarodnog privatnog prava sadržane su u zakonu o međunarodnom privatnom pravu (*Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo*) (KMCP). Glavno načelo za utvrđivanje prava mjerodavnog za odnose u okviru privatnog prava s međunarodnim elementom jest da su ti odnosi uređeni pravom države s kojom su najbliže povezani.

Na temelju Ustava, ratificirani međunarodni ugovori dio su domaćeg prava zemlje i imaju prednost nad pravilima nacionalnog zakonodavstva.

Pravila o sukobu zakona koja se primjenjuju u parničnim postupcima mogu se pronaći i u Zakonu o parničnom postupku (*Grazhdanski protsesualen kodeks*, GPK).

1.2 Multilateralne međunarodne konvencije

Vidjeti prethodno.

1.3 Glavne bilateralne konvencije

Vidjeti prethodno.

2 Provedba pravila o sukobu prava

2.1 Obveza suca da na vlastitu inicijativu primijeni pravila o sukobu prava

Na temelju članka 28. KMCP-a sud po službenoj dužnosti provjerava međunarodnu nadležnost i stranke u sporu to ne moraju zatražiti. Protiv odluke kojom se utvrđuje da li ta nadležnost postoji može se podnijeti privremena i kasacijska žalba. Sud je obavezan poznavati i primjenjivati pravila o sukobu zakona.

Ako utvrđivanje mjerodavnog prava ovisi o klasifikaciji bitnih elemenata ili pravnog odnosa, ti se elementi ili odnosi klasificiraju na temelju bugarskog prava. Sud pri ocjenjivanju te klasifikacije mora uzeti u obzir međunarodni element u odnosima koji se rješavaju.

2.2 Upućivanje

U bugarskome međunarodnom privatnom pravu postoji i primjenjuje se načelo uzvrat i daljnjeg upućivanja (*renvoi*). Upućivanje natrag na bugarsko pravo i upućivanje na pravo treće zemlje nije dopušteno kad je riječ o:

1. pravnom statusu pravnih osoba i subjekata bez pravne osobnosti
2. formalnim zahtjevima za pravne poslove
3. odabiru mjerodavnog prava
4. uzdržavanju
5. ugovornim odnosima
6. izvanugovornim odnosima.

Na temelju članka 40. stavka 3. KMPC-a u slučaju prihvaćanja načela *renvoi* primjenjuje se bugarsko materijalno pravo odnosno pravo treće zemlje.

2.3 Promjena povezujućeg faktora

Na temelju članka 27. KMPC-a, ako je osnova za međunarodnu nadležnost postojala u trenutku pokretanja postupka, ta se nadležnost zadržava čak i ako je ta osnova prestala postojati u tijeku postupka. Ako međunarodna nadležnost nije postojala u trenutku pokretanja postupka, ta se nadležnost dodjeljuje ako osnova za to nastane u tijeku postupka.

Promjene okolnosti do kojih u međuvremenu dođe, a temelj su za utvrđivanje mjerodavnog prava, nemaju retroaktivni učinak: članak 42. KMPC-a.

Ako se lokacija imovine promijeni nakon uspostave ili prestanka stvarnog prava, mjerodavno pravo mijenja se u skladu s tim. Na temelju članka 66. KMPC-a, ako se imovina premjesti, prava stečena na temelju prava države u kojoj se ta imovina prethodno nalazila ne može se izvršavati na štetu prava države u koju je ta imovina premještena.

Na temelju članka 93. stavka 4. KMPC-a, ugovorne strane u svakom se trenutku mogu dogovoriti da je za ugovor u potpunosti ili djelomično mjerodavno pravo drukčije od prava koje je prethodno bilo mjerodavno za taj ugovor.

2.4 Iznimke od uobičajene primjene pravila o sukobu

Odredba stranog prava ne primjenjuje se samo ako su posljedice njezine primjene očito nespojive s bugarskim javnim poretkom.

Primjenom pravila o sukobu zakona u Zakonu o međunarodnom privatnom pravu ne dovodi se u pitanje primjena obveznih pravila bugarskog prava koja se, s obzirom na njihov predmet i svrhu, moraju primjenjivati neovisno o upućivanju na strano pravo.

Sud može uzeti u obzir obvezna pravila druge države s kojom predmetni odnosi imaju blisku poveznicu ako se ta pravila, u skladu s pravom države koja ih je utvrdila, moraju primijeniti neovisno o tome koje je pravo utvrđeno kao mjerodavno na temelju pravila o sukobu zakona iz Zakona. Kako bi odlučio hoće li uzeti u obzir ta posebna obvezna pravila, sud mora uzeti u obzir prirodu tih pravila i njihov predmet te posljedice njihove primjene ili neprimjene.

Bugarski sudovi nadležni su za postupke pokrenute protiv više tuženika ako osnova za nadležnost postoji u odnosu na jednog od tih tuženika. Ako su bugarski sudovi nadležni za jedan od postupaka koje je pokrenuo tužitelj, nadležni su za odlučivanje i u ostalim postupcima.

2.5 Dokaz stranog prava

Sud ili drugo tijelo koje primjenjuje pravo po službenoj dužnosti utvrđuje sadržaj stranog prava. Sud može upotrijebiti metode predviđene u međunarodnim ugovorima, može zatražiti informacije od Ministarstva pravosuđa ili drugog tijela te zatražiti mišljenja vještaka i specijaliziranih ustanova.

Neovisno o prethodno navedenom, stranke imaju pravo dostaviti dokumente kojima se utvrđuje sadržaj odredaba stranog prava na kojem temelje svoje prijedloge ili prigovore, ili na drugi način pomoći sudu ili drugom tijelu koje primjenjuje pravo. Sud ili drugo tijelo koje primjenjuje pravo može strankama naložiti da mu pomognu u utvrđivanju sadržaja stranog prava.

Strano pravo tumači se i primjenjuje kako se tumači i primjenjuje u državi koja ga je stvorila.

Određivanje tereta dokazivanja utvrđuje se na temelju materijalnog prava kojim su uređene posljedice činjenice koja zahtijeva dokazivanje.

Ako se nadležnost bugarskih sudova može propisati sporazumom stranaka u sporu, ta se nadležnost može utvrditi čak i bez takvog sporazuma ako je tuženik prihvati izričito ili prešutno poduzimanjem radnji u pogledu merituma spora.

Bugarska tijela za izvršenje imaju isključivu nadležnost za prisilnu provedbu izvršenja ako obvezu koja je predmet takvog postupka mora izvršiti osoba s uobičajenim boravištem u Bugarskoj ili ako se predmet tog postupka nalazi u Bugarskoj.

3 Pravila o sukobu prava

3.1 Ugovorne obveze i pravni akti

To je područje uređeno Uredbom (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I), a Bugarska je isto tako stranka Rimske konvencije iz 1980.,

Konvencije 80/934/EEZ o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze otvorene za potpisivanje u Rimu 19. lipnja 1980.

U slučaju da se prethodno navedena uredba ne primjenjuje, primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Bugarski sudovi nadležni su za postupke o ugovornim odnosima ako je tuženikovo uobičajeno boravište, sjedište ili glavno mjesto poslovanja u Bugarskoj, ako je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin ili pravna osoba registrirana u Bugarskoj, te ako je mjesto izvršenja obveze u Bugarskoj ili ako je tuženikovo glavno mjesto poslovanja u Bugarskoj.

Ugovori su uređeni pravom koje odaberu stranke.

Osim ako je dogovoreno drukčije, pretpostavlja se da su stranke kao mjerodavno pravo prihvatile ono pravo čija je primjena strankama poznata ili bi trebala biti poznata te koje je općepoznato u međunarodnoj trgovini i koje uobičajeno poštuju stranke ugovora iste vrste u okviru konkretne trgovine.

Stranke imaju mogućnost same odabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor odnosno jedan njegov dio.

Ako je predmet ugovora stvarno pravo na nekretnini, taj se ugovor smatra najbliže povezanim s državom u kojoj se ta nekretnina nalazi.

Sklapanje i materijalna valjanost ugovora ili bilo koje zasebne odredbe ugovora uređeni su pravom države koje se primjenjuje na valjanost ugovora. Ugovor je valjan ako ispunjuje formalne zahtjeve utvrđene pravom mjerodavnim za ugovor kako je predviđeno Zakonom o međunarodnom privatnom pravu ili pravom države u kojoj je ugovor sklopljen. Pravo kojim je ugovor uređen primjenjuje se i kad je riječ o dokazivanju postojanja ugovora, ako to pravo sadržava pravila o pravnim pretpostavkama ili druge odredbe o teretu dokazivanja.

Bugarski sudovi nadležni su za postupke koje su pokrenuli potrošači ako je tuženikovo uobičajeno boravište, registrirano sjedište ili glavno mjesto poslovanja u Bugarskoj, ako je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin ili pravna osoba registrirana u Bugarskoj, te ako mu je uobičajeno boravište u Bugarskoj.

Odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu ne primjenjuju se ni na koje obveze koje proizlaze iz mjenice, zadužnice ili čeka.

3.2 Izvanugovorne obveze

To je područje uređeno Uredbom (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze („Rim II”).

U slučaju da se prethodno navedena uredba ne primjenjuje, primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Za obveze koje proizlaze iz protupravnog čina mjerodavno je pravo države na čijem je državnom području izravna šteta nastala ili će vjerojatno nastati (*lex loci delicti commissi*). Ako i počinitelj protupravnog čina i osoba kojoj je šteta nanesena imaju uobičajeno boravište ili mjesto poslovanja u istoj državi u trenutku nastanka štete, primjenjuje se pravo te države.

Neovisno o prethodno navedenom, ako se na temelju svih okolnosti čini da je protupravni čin očito bliže povezan s drugom državom, mjerodavno je pravo te druge države. Očito bliža poveznica može se temeljiti na već postojećem odnosu među strankama, kao što je ugovor koji je blisko povezan s predmetnim protupravnim činom.

Bugarski sudovi nadležni su za postupke u pogledu štete pretrpljene zbog protupravnog čina ako tuženik i tužitelj imaju uobičajeno boravište ili sjedište u Bugarskoj te ako je štetna radnja počinjena u Bugarskoj ili ako je šteta nastala u Bugarskoj.

Ako su šteta ili rizik od nastanka štete prouzročeni neispravnim proizvodom, za obvezu naknade štete mjerodavno je pravo države u kojoj osoba kojoj je šteta nanesena ima uobičajeno boravište.

Za obveze koje proizlaze iz nepoštenog tržišnog natjecanja i ograničavanja tržišnog natjecanja mjerodavno je pravo države na čijem državnom području interesi konkurenata u tim odnosima ili kolektivni interesi potrošača jesu ili će vjerojatno biti izravno i znatno narušeni.

Za obveze koje proizlaze iz povrede prava osobnosti koju su počinili mediji masovne komunikacije ili iz povrede prava koja se odnose na zaštitu osobnih podataka mjerodavno je, ovisno o želji osobe kojoj je šteta nanesena, pravo države u kojoj je uobičajeno boravište te osobe, pravo države na čijem je državnom području šteta nastala ili pravo države tuženikova mjesta poslovanja.

Za obveze koje proizlaze iz štete za okoliš mjerodavno je pravo države na čijem je državnom području šteta nastala.

Za obveze koje proizlaze iz povrede autorskih i srodnih prava te prava industrijskog vlasništva mjerodavno je pravo države za koju se zaštita traži (*lex loci protectionis*).

Za obveze koje proizlaze iz neopravdanog bogaćenja mjerodavno je pravo države u kojoj se takvo bogaćenje odvija, osim ako se odvija u vezi s nekim drugim odnosom među strankama (npr. ugovor koji je blisko povezan s neopravdanim bogaćenjem).

Za obveze koje proizlaze iz zastupanja bez ovlasti mjerodavno je pravo države uobičajenog boravišta ili mjesta poslovanja dotične stranke u trenutku takvog zastupanja. Ako je obveza koja proizlazi iz zastupanja bez ovlasti povezana sa zaštitom fizičke osobe ili konkretne imovine, mjerodavno je pravo države u kojoj se osoba ili imovina nalazila u trenutku zastupanja bez ovlasti. Ako se na temelju svih okolnosti čini da je zastupanje bez ovlasti očito bliže povezano s drugom državom, mjerodavno je pravo te druge države.

Nakon nastanka obveze koja proizlazi iz izvanugovornog odnosa stranke mogu same odrediti pravo mjerodavno za tu obvezu.

Pravom mjerodavnim za obveze koje proizlaze iz izvanugovornog odnosa uređeni su uvjeti i opseg odgovornosti te osobe koje snose odgovornost, osnove za izuzeća od odgovornosti te sva ograničenja i podjele odgovornosti, mjere koje se poduzimaju za osiguranje izvršenja, vrste ozljede ili štete, osobe koje imaju pravo na naknadu zbog osobno pretrpljene ozljede ili štete, odgovornost za ozljedu koju je prouzročila druga osoba, načini na koje obveza može prestati i dokazivanje obveza.

Mjerodavnim pravom nije uređena odgovornost države i javnopravnih tijela, uključujući njihova tijela i predstavnike, za radnje koje obavljaju izvršavajući svoje ovlasti.

Bez obzira na to koje je pravo mjerodavno, pri utvrđivanju odgovornosti moraju se uzeti u obzir pravila o sigurnosti i postupanju koja su bila na snazi u vrijeme i u mjestu počinjenja štetne radnje.

Za pravo osoba koje su pretrpjele ozljedu ili štetu na izravnu tužbu protiv osiguratelja osobe za koju se tvrdi da je odgovorna mjerodavno je pravo koje se primjenjuje na obvezu koja proizlazi iz predmetnog izvanugovornog odnosa.

3.3 Osobni status, njegovi aspekti s obzirom na građanski status (ime, prebivalište, svojstvo)

Za pravnu i poslovnu sposobnost osobe mjerodavno je njezino nacionalno pravo (*lex patriae*) (pravo države čiji je ta osoba državljanin). Ako su pravom koje se primjenjuje na konkretan odnos utvrđeni posebni uvjeti u pogledu pravne sposobnosti, primjenjuje se to pravo. Na temelju članka 50. stavka 2. KMCP-a, ako ugovor sklapaju osobe koje se nalaze na državnom području iste države, osoba koja ima pravnu sposobnost na temelju prava te države ne može se pozvati na svoju nesposobnost na temelju prava druge države, osim ako je suprotna strana znala za tu nesposobnost ili nije znala za tu nesposobnost zbog

nepažnje u trenutku sklapanja ugovora. Odredba stavka 2. ne primjenjuje se na poslove u obiteljskim i nasljednim odnosima te na poslove koji se odnose na stvarna prava na nekretninama koje se nalaze u državi koja nije država mjesta sklapanja posla.

Sposobnost osobe da obavlja djelatnosti komercijalne prirode bez osnivanja pravne osobe utvrđuje se pravom države u kojoj je ta osoba registrirana kao trgovac. Ako se ne zahtijeva registracija, primjenjuje se pravo države u kojoj se nalazi glavno mjesto poslovanja te osobe.

Na temelju članka 53. KMCP-a, za ime/naziv osobe i promjena tog imena/naziva mjerodavno je nacionalno pravo te osobe. Učinak promjene državljanstva na ime/naziv utvrđuje se pravom države čije je državljanstvo ta osoba stekla. Ako je riječ o osobi bez državljanstva, učinak promjene njezina uobičajenog boravišta na ime/naziv utvrđuje se pravom države u kojoj ta osoba uspostavi svoje novo uobičajeno boravište.

Za ime/naziv te promjenu imena/naziva može biti mjerodavno bugarsko pravo ako to zatraži osoba s uobičajenim boravištem u Bugarskoj.

Osim toga, bugarski sudovi nadležni su za stvari koje se odnose na promjenu ili zaštitu imena/naziva, ako je osoba bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj, za stvari koje se odnose na ograničavanje ili lišavanje pravne sposobnosti bugarskih državljana, za uspostavu i prekid skrbništva ili starateljstva, za proglašenje nestanka ili smrti, ako je osoba kojoj se dodjeljuje skrbnik ili staratelj bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj.

3.4 Uspostava odnosa roditelj-dijete, uključujući posvajanje

3.4.1 Uspostava odnosa roditelj-dijete

Bugarski sudovi i druga tijela nadležni su za postupke za utvrđivanje i osporavanje odnosa između roditelja i djeteta ako je tuženikovo uobičajeno boravište u Bugarskoj, ako je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin te ako je roditelj ili dijete, u svojstvu stranke, bugarski državljanin ili mu je uobičajeno boravište u Bugarskoj. Ta se nadležnost primjenjuje i na stvari koje se odnose na osobne i stvarne odnose između roditelja i djece te na posvojenje, poništaj ili opoziv posvojenja, ako je posvojitelj, posvojenik ili jedan od roditelja posvojenika bugarski državljanin ili mu je uobičajeno boravište u Bugarskoj.

Za uspostavu odnosa između roditelja i djeteta mjerodavno je pravo države čije je državljanstvo dijete steklo u trenutku rođenja. Isto se pravo primjenjuje na osobne odnose između roditelja u trenutku rođenja. Načelo uzvrata i daljnjeg upućivanja (*renvoi*) na pravo treće zemlje prihvaća se ako se tim pravom priznaje uspostava odnosa između djeteta i njegovih roditelja.

3.4.2 Posvojenje

Uvjeti za posvojenje uređeni su pravom države čiji su državljanin bili posvojitelj (ili posvojitelji) i posvojenik u trenutku podnošenja zahtjeva za posvojenje. Ako te osobe imaju različita državljanstva, primjenjuje se nacionalno pravo svake od tih osoba. Ako je posvojenik bugarski državljanin, mora se zatražiti suglasnost ministra pravosuđa. Rokovi i postupak za davanje suglasnosti za posvojenje osobe koja je bugarski državljanin u slučaju kad je posvojitelj strani državljanin utvrđeni su uredbom ministra pravosuđa. Ako je posvojenik bugarski državljanin, posvojitelj s uobičajenim boravištem u drugoj državi (neovisno o tome je li riječ o bugarskom ili stranom državljaninu) mora ispunjavati i uvjete za posvojenje na temelju prava te druge države. Za učinke posvojenja mjerodavno je zajedničko nacionalno pravo posvojitelja i posvojenika. Ako posvojitelj i posvojenik nemaju isto državljanstvo, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju zajedničko uobičajeno boravište.

Bugarski sudovi nadležni su za postupke o uzdržavanju ako tuženik ima uobičajeno boravište u Bugarskoj, ako je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin i ako uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište u Bugarskoj.

Za obveze uzdržavanja mjerodavno je pravo države u kojoj uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište, osim ako je nacionalno pravo te osobe za nju povoljnije. U takvim slučajevima mjerodavno je nacionalno pravo uzdržavane osobe. Ako u mjerodavnom pravu nije dopuštena dodjela naknade za uzdržavanje, primjenjuje se bugarsko pravo.

3.5 Brak, nevjenčani parovi/parovi u izvanbračnoj zajednici, partnerstva, razvod, sudski razvod, obveze uzdržavanja

3.5.1 Brak

Brak se u Bugarskoj sklapa pred matičarom ako je jedan od bračnih drugova bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj. Brak između dvoje stranih državljana može se u Bugarskoj sklopiti pred konzularnim službenikom ili diplomatskim predstavnikom države podrijetla dotičnih stranih državljana ako je to dopušteno na temelju prava te države. Bugarski državljanin u inozemstvu mogu sklopiti brak pred nadležnim tijelom strane države ako je to dopušteno na temelju prava te države. Brak između bugarskih državljana u inozemstvu može se sklopiti pred bugarskim konzularnim službenikom ili diplomatskim predstavnikom ako je to dopušteno na temelju prava države primateljice. Brak između bugarskog državljanina i stranog državljanina u inozemstvu može se sklopiti pred bugarskim konzularnim službenikom ili diplomatskim predstavnikom ako je to dopušteno na temelju prava države primateljice i nacionalnog prava stranog državljanina. Bugarski sud postupa u bračnim stvarima ako je jedan od bračnih drugova bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj. Formalni zahtjevi za brak uređeni su pravom države u kojoj je taj brak sklopljen.

Materijalni zahtjevi za sklapanje braka uređeni su za svakog od budućih bračnih drugova pravom države čiji je državljanin svaka od tih osoba u trenutku sklapanja braka.

Kad je riječ o bugarskom državljaninu koji sklapa brak u inozemstvu, odobrenje iz članka 6. stavka 2. Obiteljskog zakona (*Semeen kodeks*) može dodijeliti bugarski diplomatski predstavnik ili konzularni službenik.

Ako je jedan od budućih bračnih drugova bugarski državljanin ili ima uobičajeno boravište u Bugarskoj, brak se sklapa pred bugarskim matičarom, a ako je u mjerodavnom stranom nacionalnom pravu utvrđena prepreka za sklapanje braka koja je na temelju bugarskog prava nespojiva sa slobodom sklapanja braka, ta se prepreka zanemaruje.

Osoba koja je strani državljanin ili osoba bez državljanstva mora potvrditi bugarskom matičaru da se u njezinu nacionalnom pravu priznaje valjanost braka sklopljenog pred stranim nadležnim tijelom te da ne postoje prepreke za sklapanje tog braka na temelju njezina nacionalnog prava.

3.5.2 Nevjenčani parovi/parovi u izvanbračnoj zajednici i partnerstva

Ne postoje posebna pravila o sukobu zakona.

3.5.3 Razvod i sudski razvod

To je područje uređeno Uredbom Vijeća (EU) br. 1259/2010 od 20. prosinca 2010. o provedbi pojačane suradnje u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu.

U slučaju da se prethodno navedena uredba ne primjenjuje, primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Za razvod bračnih drugova istog stranog državljanstva mjerodavno je pravo države čiji su oni državljanin u trenutku podnošenja zahtjeva za razvod.

Za razvod bračnih drugova različitog stranog državljanstva mjerodavno je pravo države u kojoj se u trenutku podnošenja zahtjeva za razvod nalazilo njihovo zajedničko uobičajeno boravište. Ako bračni drugovi nemaju zajedničko uobičajeno boravište, mjerodavno je bugarsko pravo.

Ako u mjerodavnom stranom pravu razvod nije dopušten, a jedan je od bračnih drugova bugarski državljanin ili mu je u trenutku podnošenja zahtjeva za razvod uobičajeno boravište u Bugarskoj, mjerodavno je bugarsko pravo.

3.5.4 Obveze uzdržavanja

To je područje uređeno Uredbom Vijeća (EZ) br. 4/2009 od 18. prosinca 2008. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršenju sudskih odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja.

U slučaju da se prethodno navedena uredba ne primjenjuje, primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Za obveze uzdržavanja mjerodavno je pravo države u kojoj uzdržavana osoba ima uobičajeno boravište, osim ako je nacionalno pravo te osobe za nju povoljnije. U takvim slučajevima mjerodavno je nacionalno pravo uzdržavane osobe. Ako su uzdržavana osoba i obveznik uzdržavanja državljani iste države, a uobičajeno boravište obveznika uzdržavanja nalazi se u toj državi, mjerodavno je zajedničko nacionalno pravo tih dviju osoba. Ako u mjerodavnom pravu u prethodno navedenim slučajevima nije dopuštena dodjela naknade za uzdržavanje, primjenjuje se bugarsko pravo.

Ako obveze uzdržavanja između bivših bračnih drugova nastanu zbog poništaja braka ili razvoda, mjerodavno je pravo koje je primijenjeno na razvod ili poništaj braka.

Pravom mjerodavnim za uzdržavanje utvrđuje se sljedeće:

1. može li se zatražiti uzdržavanje, u kojem iznosu i tko ga može zatražiti
2. tko može zatražiti uzdržavanje i u kojim rokovima
3. može li se uzdržavanje izmijeniti i pod kojim uvjetima
4. osnova za prestanak prava na uzdržavanje
5. obveza obveznika uzdržavanja da nadoknadi iznos tijelu koje je umjesto njega isplatilo naknadu za uzdržavanje.

Pri utvrđivanju iznosa naknade za uzdržavanje mora se voditi računa o financijskoj sposobnosti obveznika uzdržavanja i stvarnim potrebama uzdržavane osobe, čak i ako je mjerodavnim stranim pravom propisano drukčije.

Za poništaj braka mjerodavno je pravo koje je bilo mjerodavno za materijalne zahtjeve za sklapanje braka.

Za poništaj i razvod braka vidjeti odgovarajuću temu.

3.6 Bračnoimovinski režimi

Sud koji je nadležan za stvari koje se odnose na poništaj i razvod nadležan je za stvari koje se odnose na osobne i stvarne odnose između bračnih drugova.

Za osobne odnose između bračnih drugova mjerodavno je njihovo zajedničko nacionalno pravo. Za osobne odnose između bračnih drugova koji nemaju isto državljanstvo mjerodavno je pravo države u kojoj se nalazi njihovo zajedničko uobičajeno boravište ili, ako ga nemaju, pravo države s kojom su oba bračna druga najbliže povezana. Za stvarne odnose među bračnim drugovima mjerodavno je pravo koje se primjenjuje na njihove osobne odnose.

3.7 Oporuke i nasljedstva

To je područje uređeno Uredbom (EU) br. 650/2012 od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju.

U slučaju da se prethodno navedena uredba ne primjenjuje, primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Bugarski sudovi i druga tijela nadležni su za postupke o nasljeđivanju ako je preminula osoba u trenutku smrti imala uobičajeno boravište u Bugarskoj ili je u tom trenutku bila bugarski državljaniin te ako se dio njezine ostavine nalazi u Bugarskoj.

Za nasljeđivanje pokretne imovine mjerodavno je pravo države u kojoj je preminula osoba u trenutku smrti imala uobičajeno boravište. Za nasljeđivanje nepokretne imovine mjerodavno je pravo države u kojoj se ta imovina nalazi. Ako je preminula osoba odabrala pravo države svojeg državljanstva u trenutku tog odabira, to je pravo mjerodavno za nasljeđivanje sve njezine ostavine. Odabir mjerodavnog prava ne smije utjecati na nužni dio koji pripada nasljednicima, a utvrđen je na temelju prethodno navedenog mjerodavnog prava.

Za sposobnost osobe da raspolaže svojom ostavinom na temelju oporuke (sastavljanje i opoziv) mjerodavno je pravo koje se primjenjuje na nasljeđivanje. Oporuka je formalno valjana ako je u skladu s pravom države u kojoj je sastavljena ili države čiji je oporučitelj bio državljaniin u trenutku sastavljanja oporuke ili u trenutku smrti, ili države u kojoj je oporučitelj imao uobičajeno boravište ili u kojoj će se nalaziti nepokretna imovina koja je predmet oporuke.

Pravom koje se primjenjuje na nasljeđivanje uređeni su vrijeme i mjesto pokretanja postupka o nasljeđivanju, raspon i redosljed prvenstva nasljednika, udjeli nasljednika, sposobnost za nasljeđivanje, preuzimanje obveza preminule osobe i njihova raspodjela među nasljednicima, prihvati i odricanje od nasljedstva, rokovi za prihvaćanje nasljedstva, raspoloživi dio ostavine te uvjeti za materijalnu valjanost oporuke. Ako na temelju mjerodavnog prava ne postoje nasljednici, ostavina koja se nalazi na državnom području Bugarske prelazi na bugarsku državu ili općinu.

3.8 Nekretnine

To je područje uređeno Uredbom (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. srpnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze („Rim I”).

U slučaju da se prethodno navedena uredba ne primjenjuje, primjenjuju se odredbe Zakona o međunarodnom privatnom pravu.

Stvari koje se odnose na nepokretnu imovinu koja se nalazi u Bugarskoj, stvari koje se odnose na izvršenje ili osiguranje na takvoj imovini i stvari koje se odnose na prijenos ili uspostavu stvarnih prava na takvoj imovini rješavaju isključivo bugarski sudovi i druga tijela.

Za posjed, vlasništvo i druga stvarna prava na pokretnoj i nepokretnoj imovini mjerodavno je pravo države u kojoj se ta imovina nalazi (*lex loci rei sitae*). Neovisno o tome je li riječ o pokretnoj ili nepokretnoj imovini, vrsta stvarnih prava utvrđuje se istim pravom.

Za stjecanje i prestanak stvarnih prava i prava posjeda mjerodavno je pravo države u kojoj se imovina nalazila u trenutku izvršenja radnje ili nastanka okolnosti kojom se opravdava stjecanje ili prestanak.

Za stjecanje, prijenos i prestanak stvarnih prava na prijevoznim sredstvima mjerodavno je pravo države zastave plovila, pravo države u kojoj je zrakoplov registriran ili pravo države u kojoj upravitelj željezničkih vozila i cestovnih motornih vozila ima mjesto poslovanja.

3.9 Nesolventnost

To je područje uređeno Uredbom Vijeća (EZ) br. 1346/2000 te, počevši od 26. lipnja 2017., Uredbom (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti.

Vidjeti „Nesolventnost”.

Korisne mogu biti sljedeće internetske stranice:

<https://www.justice.government.bg>

<http://www.vss.justice.bg>

<http://www.vks.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/page/view/1397>

Posljednji put ažurirano: 06/04/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.